

30 anys d'arxiu i d'història

Dm, 3/12/2019 per Catalunya Religió

([Escola Pia](#)) Florensa ha estat, durant més de trenta anys, l'historiador de l'Escola Pia de Catalunya. Parlem amb ell sobre el que suposa aquesta figura, la seva trajectòria i dedicació. Catalunya és l'única Província de l'Escola Pia del món que té el seu propi arxiver i historiador, tasca que va començar Poch, qui era reconegut fins i tot per arxius com el de la Corona d'Aragó per la feina que feia.

Estima per la història

Això comença molt abans que res sigui oficial, com ha de ser. Un va fent feina i... Sempre m'havien agradat la història i la vida de Calassanç. Els primers anys de la meva vida en comunitat la meva preocupació va ser fer la carrera universitària. No em van deixar fer història. Vaig llicenciar-me en Pedagogia i, en aquest àmbit, he fet treballs d'història. En el moment de fer la tesina de llicenciatura, vaig demanar a **Claudi Vila** que em donés títols de possibles treballs per fer. Me'n va donar divuit o vint i jo vaig escollir-ne un. Llavors estava fent la mili a l'hospital de Burgos com a capellà. I no sabia com posar-m'hi, amb la tesina. Tenia el tema: una reforma que va haver-hi a la universitat de València al segle XVIII, una reforma en què va intervenir un escolapi. Vaig anar a veure el pare Poch i ell em va guiar.

Primers aprenentatges

Poch em va ensenyar dues coses essencials: primer s'ha de llegir allò que ja s'ha publicat, per no descobrir el Mediterrani; i després, ja es pot anar als arxius, quan ja saps què s'ha fet, per no repetir-ho. Ell em va acompanyar a la Biblioteca Nacional, a l'Archivo Histórico Nacional. Vaig quedar insatisfet amb la meva tesina perquè no vaig trobar l'essencial, que era la junta o reunió que s'havia fet per acordar-ho. El catedràtic em va dir: "Investigar no és trobar, investigar és buscar". A la tesina s'hi posa la feina feta, fins on s'ha arribat. Així vaig fer-ho, però em quedava alguna cosa pendent: vaig seguir buscant. Vaig aprofitar els estius, vaig anar a València, a Saragossa... fins i tot vaig pensar de deixar-ho córrer. Un

divendres cap a la una era a Madrid, i a la tarda me'n tornava cap aquí. I em quedava un lligall per mirar: el miro o no? El miro, i allí hi havia el que buscava!

Vaig aprendre que per fer investigació havia d'anar a llocs propers. Així que vaig anar fent diferents treballs, diferents investigacions d'aquí. L'any 1980 el Provincial **Josep Maria Balcells** va venir a passar uns dies a Olot, on jo estava com a professor d'Història. Em va proposar dues coses: cuidar-me de l'arxiu (anant a fer un curs a Roma, primer) i participar en una biografia de Calassanç que havia projectat el Pare General. Era una biografia amb molts autors i volums. El període espanyol l'havien encarregat a Poch. Ell va dir que no es veia amb cor de fer-ho: estava malalt, cansat... suposava molta dedicació. Aquí començo jo: venia els caps de setmana a Barcelona, en un any llarg vaig fer la feina... era professor d'institut a Olot. Això em posava en contacte amb els altres escolapis espanyols no catalans que també feien aquella tasca: em vaig relacionar amb ells.

Jordi Piquer, que feia de periodista a *La Vanguardia*, l'any 1983 va dedicar una sèrie d'articles al *full dominical* titulats "Calassanç, català universal". Això va fer enfadar molts escolapis i a mi em van titllar de *còmplice*. A l'*Heraldo de Aragón* va sortir un article en què em van criticar. Tinc aquest honor. Això va fer que em vetessin a nivell espanyol: no passa res, hi ha molts camins a la vida per anar fent. Si hi ha una pedra, cal mirar com vorejar-la.

Els inicis d'arxiver i d'historiador

Quan jo vaig començar d'arxiver, Poch era l'historiador. Jo vaig començar el 1982 i un any després va morir ell. Vaig anar publicant coses de Sant Calassanç. Sempre m'havien interessat molt els llocs calassancis del Bisbat d'Urgell. Des dels 60 i els 70 ja els havia visitat (Solsona, Oliana, Tremp, La Seu...) aprofitant les vacances i per interès personal.

És important que hi hagi algú que ajudi a repensar el que som. L'historiador mira que hi hagi aquest repensament o reflexió sobre el que som, el que hem fet, per no repetir errors, i tenir suport pel que anirem fent en el futur. La història no és per repetir-la, però sí per reflexionar-hi. La història és un examen de consciència de la institució. Què ha estat? A més a més, crec que l'aportació que ha fet l'Escola Pia a Catalunya ha estat important. Cal que es tingui en compte i per això cal que es conegui. He procurat anar-ho fent. La feina de l'arxiver és guardar el patrimoni documental i donar-lo a conèixer, fer una projecció del que és.

Una de les altres tasques de l'historiador de la Província hauria de ser facilitar la publicació dels seus fons arxivístics per tal que especialistes puguin treballar amb aquella documentació

El doctorat

Quan en **Ramon Tarròs** va defensar la seva tesi doctoral, vaig assistir-hi i em va convidar a dinar. En acabar, els altres catedràtics em van acorralar en un lloc de l'escala i em van dir que havia de fer el doctorat. "Així tindràs un punt d'unió amb la universitat que ara no pots tenir», van comentar. El Pare Liñan m'ho havia dit moltes vegades però jo li deia que no en veia el perquè. Vaig anar a trobar-lo i li vaig dir: «Ara sí, ara ho faré, perquè alguna cosa podré treure'n". Al cap de poc temps d'acabat el doctorat, em van proposar publicar a EUMO els escrits de Calassanç. Va ser el primer fruit d'aquella tasca. Després em van convidar a les

trobades de formació permanent de professors d'història de l'educació de les universitats catalanes, amb alguns de València i de les Balears. Érem dos que hi anàvem sense ser professors d'universitat. Una distinció. Dos fets que indiquen la implicació de ser doctor: a partir de llavors, en aquelles trobades es parlava més d'Escola Pia.

Algunes fites

Una cosa que vaig procurar des del començament va ser que cada escola tingués la seva història. Cada escola ha tingut la seva vida, els seus incidents... i s'ha de saber internament i també ho ha de conèixer la població a la qual pertany. N'hi ha una colla de fetes! Les biografies també valen la pena: hi ha escolapis importants que han fet moltes coses que de vegades no són valorades en alguns ambients. Hi ha força de publicat sobre la nostra història, però no es llegeix, i això sap greu.

Un altre tema a tocar ha estat la biografia de Calassanç. Hi ha una etapa anterior a la fundació de l'Escola Pia. A Catalunya l'Escola Pia comença el 1683, trenta anys després de la mort de Calassanç. Sempre m'havia dit que no investigaria sobre Calassanç, només informació. L'**Aniol Noguera** m'ha fet canviar d'idea. Ens hem posat a investigar: bé, ell sobretot; jo busco, llegeixo per completar. Estem fent la Ruta calassànica per anar a conèixer el camí que Calassanç va anar fent i volem que sigui un instrument de reflexió. Fa falta que ho assumim entre moltes persones. Portava anys acompanyant escolapis per aquelles terres del Pallars i de l'Alt Urgell perquè coneguessin els llocs en què havia viscut Calassanç. Són dues iniciatives que aporten formació i coneixement. El Pare General em va dir una vegada que la manera com els joves escolapis veuen la figura de Calassanç és diferent a com la veien abans, ja que han passat per aquí, han vist els ambients del bisbat de La Seu... Això fa pensar. Calassanç no va viure només a Roma. Va viure en aquell ambient de muntanya. Els ha fet pensar en una figura de Calassanç diferent. A més, en aquells llocs, la gent és molt agradable, acull sense conèixer-te de res. Fer reviure la seva història i ajudar aquells pobles, tot i que siguin només de 34 cases, val la pena.